Економіка

УДК 631.1:330.322

DOI: https://doi.org/**10.5281/zenodo.15505312**

Конкурентний потенціал агроформувань як основа для активізації інвестиційної діяльності в аграрному секторі

Безкровний Олександр Валентинович
к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет,
36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3,
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-1939-8090

Зоря Олексій Петрович
д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет,
36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3,
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-5916-4689

Білик Олександр Русланович
аспірант, Полтавський державний аграрний університет,
36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3

Пархоменко Роман Михайлович
аспірант, Полтавський державний аграрний університет,
36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3

Салогуб Володимир Володимирович
аспірант, Полтавський державний аграрний університет,
36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Прийнято: 09.05.2025 | Опубліковано: 19.05.2025

Анотація. *В умовах воєнних дій, економічної нестабільності та посилення глобальної конкуренції аграрний сектор України потребує нових підходів до зміцнення своєї інвестиційної привабливості. Одним із ключових факторів виступає конкурентний потенціал агроформувань, який визначає здатність підприємств адаптуватися до змін, впроваджувати інновації та залучати капітал.* ***Мета дослідження*** *- теоретичне узагальнення та практичне обґрунтування ролі конкурентного потенціалу агроформувань як чинника активізації інвестиційної діяльності, а також розробка пропозицій щодо його посилення в сучасних умовах.* ***Методи.*** *У дослідженні використано методи системного аналізу, узагальнення, структурно-логічного моделювання, порівняльного аналізу статистичних даних, а також індуктивного та дедуктивного підходів для формування пропозицій щодо підвищення конкурентного потенціалу.*

Результати. *У процесі дослідження було уточнено економічну сутність поняття «конкурентний потенціал агроформування» з урахуванням особливостей аграрного виробництва, сезонності, залежності від природно-кліматичних умов, обмеженого доступу до інвестицій та інституційної підтримки. Проведено комплексний огляд сучасного стану інвестиційного клімату в аграрному секторі України на основі офіційної статистики та даних ключових фінансових установ. Обґрунтовано прямий взаємозв'язок між рівнем конкурентного потенціалу агроформування та можливістю залучення інвестицій, особливо іноземних. Узагальнено ключові бар'єри для інвесторів: низький рівень державної підтримки, дефіцит робочої сили, нестабільність законодавства, недофінансованість аграрної науки. Запропоновано комплекс практичних заходів щодо посилення конкурентоспроможності агроформувань, які включають інноваційно-організаційні рішення, фінансові інструменти та інституційну підтримку на різних рівнях.* ***Висновки.***

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Конкурентний потенціал є фундаментом для забезпечення сталого розвитку аграрного підприємництва. Його посилення через інновації, фінансову підтримку та інституційну співпрацю створює передумови для залучення інвестицій та підвищення стійкості агросектору в умовах зовнішніх викликів.

Ключові слова: *конкурентний потенціал, агроформування, інвестиційна діяльність, інституційна підтримка, фінансові інструменти, аграрний сектор, стратегія розвитку, агроінвестиції.*

The competitive potential of agricultural formations as a basis for enhancing investment activity in the agrarian sector

Oleksandr Bezkrovnyi

PhD in Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine, ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-1939-8090

Oleksii Zoria

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine, ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-5916-4689

Oleksandr Bilyk

Postgraduate Student, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine

Roman Parkhomenko

Postgraduate Student, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Volodymyr Salohub

Postgraduate Student, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine

Abstract. *Amid military conflict, economic instability, and intensifying global competition, Ukraine's agricultural sector requires new approaches to strengthen its investment attractiveness. One of the key factors is the competitive potential of agricultural formations, which determines enterprises' ability to adapt to change, implement innovations, and attract capital.* ***Purpose of the study*** *- to theoretically generalize and practically substantiate the role of the competitive potential of agricultural formations as a driver for enhancing investment activity, as well as to develop proposals for its strengthening under current conditions.* ***Methods.*** *The study applies methods of systems analysis, generalization, structural-logical modeling, comparative analysis of statistical data, as well as inductive and deductive approaches to develop proposals for increasing competitive potential.*

Results. *The research clarifies the economic essence of the term "competitive potential of agricultural formations," considering the specifics of agricultural production, seasonality, dependence on natural and climatic conditions, limited access to investment, and institutional support. A comprehensive review of the current investment climate in Ukraine's agricultural sector was conducted based on official statistics and data from key financial institutions. A direct relationship was substantiated between the level of competitive potential and the ability to attract investment, especially foreign capital. Key barriers for investors were identified, including low levels of government support, labor shortages, legislative instability, and underfunding of agricultural science. A set of practical measures is proposed to strengthen the competitiveness of agricultural formations, including innovation-driven organizational solutions, financial instruments, and institutional support at various levels.* ***Conclusions.*** *Competitive potential serves as the foundation for ensuring the sustainable development of agribusiness. Its enhancement through*

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

innovation, financial support, and institutional cooperation creates the necessary preconditions for attracting investment and increasing the resilience of the agricultural sector in the face of external challenges.

Keywords: *competitive potential, agricultural formations, investment activity, institutional support, financial instruments, agrarian sector, development strategy, agro-investments.*

Постановка проблеми. В умовах економічної трансформації, спричиненої війною, деструкцією логістики та глобальних ланцюгів постачання, забезпечення сталого розвитку агросектору України набуває особливої ваги. Попри традиційну роль аграрної галузі як базової для економіки країни, її стійкість залежить від рівня конкурентного потенціалу агроформувань. Конкурентний потенціал охоплює сукупність ресурсних, інноваційних, кадрових та управлінських характеристик, що формують ринкові позиції підприємства, його адаптивність і здатність залучати інвестиції. Ці складові є основою ефективного використання ресурсів, впровадження технологій, виходу на зовнішні ринки й залучення капіталу [1, 2]. Сучасні агроформування стикаються з обмеженим доступом до фінансів, недостатньою інституційною підтримкою, слабкою інноваційною базою та нерівномірністю інфраструктурного розвитку. Це вимагає пошуку механізмів посилення конкурентного потенціалу як ключової умови активізації інвестицій, модернізації агровиробництва й зміцнення економічної безпеки.

Дослідження взаємозв’язку між конкурентним потенціалом агроформувань та інвестиційною активністю є надзвичайно актуальним у контексті післякризового відновлення галузі та її інтеграції у світову економіку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для формування обґрунтованого підходу до оцінки конкурентного потенціалу агроформувань варто спиратися на сучасні дослідження, що розкривають зміст поняття, його

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

складові та зв'язок з інвестиційною активністю.

Dovychenko S. M. і Makhsma M. B. [3] вказують на недієвість нормативної бази без реального інвестклімату, що гальмує інновації. Savitska S. і Fugelo P. [4] акцентують на критичному дефіциті інвестицій у сільське господарство та потребі в ефективних механізмах фінансування. Davydenko N., Skrypnyk H., Titenko Z. [5] пропонують методику оцінки інвестпривабливості аграрних підприємств на основі інтегрального показника. У фокусі дослідження Кропивко М., Руденко М., Кравченко О. [6] - цифровізація аграрної сфери. Вони показали, що інвестиції в цифрові технології є виправданими як для малих, так і великих агропідприємств, за умови стратегічного планування та прогнозування грошових потоків.

Zaburanna L., Lutska T. [7] рекомендують кластерний підхід до управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств. Vinichenko I., Shutko T. [8] пропонують матричну модель оцінки привабливості з урахуванням зовнішніх та внутрішніх чинників. Malysh I. A., Bukhalo E. V., Prozorova N. V., Bilokin O. P. [9] визначили головні бар'єри для інвесторів - корупцію, війну, монополізацію. Гриценко Л., Захаркін О., Дехтяр Н., Шамкало К. [10] закликають адаптувати міжнародні рейтинги до українських реалій.

Kantsedal N., Chernenko K., Dugar T. [11] дослідили вплив війни на інвестповедінку та фінансову стабільність. У свою чергу, Kantsedal N., Leha O. [12] підкреслюють роль обліку в розробці інвестстратегій, зокрема у біоенергетиці. Косенко А. В., Касич А. О. [13] розглядають інтелектуальну власність як чинник конкурентоспроможності у цифрову добу. Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. [14] аналізують значення цифрової компетентності, що впливає на здатність керувати інвестиційними процесами через цифрові платформи та сервіси.

Загалом, огляд наукових джерел підтверджує комплексність підходів до вивчення інвестиційної активності та конкурентного потенціалу, проте виявляє низку обмежень. Зокрема, більшість досліджень зосереджені на

 ISSN: 2786-9431

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

загальноекономічному рівні та недостатньо враховують галузеву специфіку аграрного виробництва, його сезонність, природно-кліматичну залежність, технологічну відсталість та обмежений доступ до фінансування. Водночас, у працях авторів окреслено важливі чинники, що впливають на мотивацію до інвестування, запропоновано окремі методики оцінювання інвестиційної ефективності, а також обґрунтовано значення цифровізації, обліку та інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств.

Це зумовлює необхідність нових міждисциплінарних досліджень, орієнтованих на розробку комплексного підходу до оцінки конкурентного потенціалу агроформувань з урахуванням інституційних змін, трансформації бізнес-процесів і посилення впливу зовнішніх ризиків. Такий підхід має стати основою для формування ефективної інвестиційної стратегії в аграрному секторі України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність значного масиву наукових праць, у яких висвітлюється сутність конкурентного потенціалу підприємств, багатоаспектність його структури та окремі чинники впливу, комплексний підхід до аналізу цього поняття саме в площині активізації інвестиційної діяльності агроформувань досі залишається обмеженим. Дослідження спрямоване на поглиблення розуміння взаємозв’язку між внутрішнім потенціалом аграрних підприємств і їх здатністю залучати інвестиції, адаптуючи теоретичні підходи до умов сучасного аграрного середовища. Особливу увагу приділено структуризації компонентів конкурентного потенціалу з урахуванням галузевої специфіки та розробці пропозицій щодо його підсилення. Практична цінність полягає у виокремленні дієвих механізмів, які можуть бути застосовані агроформуваннями для посилення власної інвестиційної привабливості, а також у формулюванні рекомендацій щодо організаційної, фінансової та інституційної підтримки конкурентного розвитку агросектору.

ISSN: 2786-9431

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є теоретичне узагальнення та практичне обґрунтування ролі конкурентного потенціалу агроформувань як визначального чинника залучення інвестицій в аграрний сектор, а також розробка пропозицій щодо напрямів його посилення з урахуванням галузевої специфіки, викликів зовнішнього середовища та сучасних підходів до стратегічного розвитку підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах нестабільності та конкуренції аграрні підприємства повинні орієнтуватися не лише на наявність ресурсів, а й на здатність ефективно їх мобілізувати та трансформувати в довгострокові конкурентні переваги. Саме поняття конкурентного потенціалу трактується науковцями з різних позицій – від ресурсної бази до стратегічної гнучкості підприємства. Так, Синиченко А. В., Гуцуляк Н. П. [15] розглядають конкурентний потенціал як структуровану систему можливостей підприємства, що забезпечує досягнення стратегічних цілей. Савченко М. В., Кичигін А. М. [16] пропонують трактувати його як динамічну комбінацію ресурсів та акселераторів, що дозволяє адаптуватися до ринку. Чешук В. О., Полінкевич О. М. [17] наголошують на необхідності врахування ефективності реалізації потенціалу на ринку та формування організаційних умов для розвитку. Калініченко О. І. [18] визначає конкурентну силу як здатність підприємства зберігати позиції за динамічних умов. Галькевич М. В. [19] пропонує розглядати конкурентоспроможність через взаємозв’язок ресурсів, управління, компетенцій та здатності до інновацій.

Романчик Т. В. і Павленко Є. В. [1] трактують його як частину економічного потенціалу, що при правильному використанні трансформується у ринкові переваги. Якименко-Терещенко Н. В., Ніколаєш, Я. Р. [2] акцентують увагу на здатності системи менеджменту своєчасно формувати комплекс переваг для сталого розвитку.

На нашу думку, *конкурентний потенціал агроформування* - це

 ISSN: 2786-9431

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

інтегрована система внутрішніх ресурсів, компетенцій, управлінських механізмів та зовнішніх можливостей, що дозволяє підприємству адаптуватися до змінного ринкового середовища, забезпечувати стратегічну стійкість, підвищувати інвестиційну привабливість і формувати довготривалі конкурентні переваги.

Конкурентний потенціал агроформування є багатовимірним утворенням, яке охоплює низку взаємопов'язаних елементів, що в сукупності формують здатність підприємства до ефективної діяльності, стратегічного розвитку та залучення інвестицій. Узагальнюючи наукові підходи та враховуючи специфіку аграрного сектору, доцільно виділити ключові структурні компоненти конкурентного потенціалу агроформувань, які представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Основні структурні компоненти конкурентного потенціалу агроформувань*

Компонент	Сутність	Приклад для агроформування
Ресурсний	Матеріальні, земельні, фінансові ресурси, необхідні для ефективної діяльності	Земельний банк, сільськогосподарська техніка, фінансова стійкість
Кадровий	Професійні знання, навички, кваліфікація та мотивація працівників	Кваліфіковані агрономи, механізатори, управлінський персонал
Технологічний	Рівень механізації, автоматизації, застосування сучасних технологій	GPS-навігація, крапельне зрошення, точне землеробство
Управлінський	Здатність підприємства ефективно планувати, координувати та реалізовувати управлінські рішення	Впровадження ERP-систем, стратегічне планування, антикризовий менеджмент
Маркетинговий	Знання ринку, побудова бренду, політика ціноутворення, просування продукції	Бренд фермерської продукції, участь у виставках, контрактний продаж
Інноваційний	Потенціал до впровадження новітніх рішень і технологій	Біологічні засоби захисту, нові сорти культур, цифровий облік урожайності

*узагальнено на підставі [1-19]

Агроформування функціонують у специфічному середовищі, що суттєво впливає на їх конкурентний потенціал. Аграрна діяльність характеризується сезонністю, нерівномірним доходом та залежністю від клімату, що потребує

ISSN: 2786-9431

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

стратегічного планування та управління ризиками. Земельні ресурси є ключовим активом, який визначає масштаб і напрям виробництва. Організаційно-правова форма (ФГ, СК, ТОВ) впливає на доступ до фінансування, управління та інвестиційну привабливість. Це зумовлює потребу у спеціалізованих підходах до оцінювання й управління конкурентним потенціалом агроформувань.

Для більш об'єктивного вимірювання конкурентного потенціалу агроформувань доцільно застосовувати не лише класичні ресурсно-функціональні характеристики, а й комплексний індекс стратегічної інвестиційної конкурентоспроможності (ІСІКП) – табл. 2. Цей підхід дозволяє оцінити здатність підприємства реалізовувати конкурентні переваги в інвестиційній перспективі.

Таблиця 2

Компоненти індексу стратегічної інвестиційної конкурентоспроможності агроформувань (ІСІКП)*

Позначення	Компонент	Стисла характеристика
R	Ресурсна база	Земельні, матеріальні, фінансові ресурси
H	Людський капітал	Кваліфікація, мобільність, мотивація персоналу
T	Технологічна модернізація	Інноваційність, автоматизація, технічне оновлення
M	Менеджмент і стратегічне управління	Гнучкість управлінських рішень, адаптивність
K	Комунікаційно-маркетинговий потенціал	Канали збуту, брендинг, репутаційна активність
I	Інноваційна спроможність	Готовність до змін, участь у грантах, цифровізація
A	Інституційна відповідність	Прозорість обліку, законодавча дисципліна, комплаєнс

*узагальнено на підставі [1-19]

ІСІКП розраховується як: ІСІКП = (R + H + T + M + K + I + A) / 7.

Інтерпретація результатів: 0–3,9 – низький рівень конкурентного потенціалу, критична інвестиційна неготовність; 4,0–6,9 – середній рівень, необхідні системні покращення; 7,0–10,0 – високий рівень, підприємство

ISSN: 2786-9431

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

готове до стратегічних інвестицій.

Переваги підходу: інтеграція внутрішніх і зовнішніх характеристик; можливість міжпідприємницького порівняння; фокус на довгостроковій інвестиційній привабливості; адаптивність до цифрового моніторингу.

З метою більш повного уявлення про рівень інвестування в наукову діяльність аграрного сектору та кадрове забезпечення цієї сфери, доцільно проаналізувати динаміку відповідних показників за останні три роки. У таблиці 3 наведено дані щодо витрат на наукові дослідження та кількості дослідників у сільському господарстві, лісовому господарстві та рибному господарстві у 2021–2023 роках.

Таблиця 3

Витрати на НДДКР та кількість дослідників в аграрному секторі України у 2021–2023 рр.*

Показник	2021	2022	2023
Загальні витрати на НДДКР, тис. грн	20 973 775,2	17 117 836,2	21 348 062,6
Частка аграрного сектору, %	0,3	0,2	0,2
Витрати на НДДКР у сільському господарстві, тис. грн	58 200,8	35 726,6	47 345,9
Загальна кількість дослідників (усіх сфер), осіб	44 615	36 084	38 845
Дослідники в аграрному секторі, осіб	132	109	106
Частка аграрних дослідників, %	0,3	0,3	0,3

*сформовано за даними Державної служби статистики України [20]

Аналіз витрат на НДДКР у сільському, лісовому та рибному господарстві за 2021–2023 роки свідчить про нестабільність інвестицій у аграрну науку. Попри зростання загальних витрат в Україні з 17,1 млрд грн у 2022 році до 21,3 млрд грн у 2023 році, частка агросектору залишається критично низькою - лише 0,2–0,3%. У 2021 році витрати становили 58,2 млн грн, у 2022 р. знизились до 35,7 млн грн, а в 2023 р. зросли до 47,3 млн грн. Хоча темпи відновлення склали 132,5%, рівень фінансування залишається недостатнім для інноваційного прориву. Кадрова ситуація також є загрозливою: у 2023 році в аграрній науці працювали лише 106 дослідників (0,3% загальної кількості в

 ISSN: 2786-9431

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Україні), що свідчить про стійкий дефіцит кадрів і слабку привабливість наукової діяльності. Сукупно це обмежує потенціал аграрної науки як рушія інвестиційної активності.

Попри загальну тенденцію до зростання інвестицій у науку, аграрний сектор системно недоотримує фінансування і потребує цілеспрямованої державної підтримки, податкових преференцій та розвитку спеціалізованих дослідницьких платформ. Без таких дій суттєве підвищення інвестиційної привабливості та інноваційної спроможності агросектору буде малоймовірним.

Оцінка динаміки капітальних інвестицій виступає важливим індикатором інвестиційного клімату в аграрній сфері, адже вона відображає реальну зацікавленість інвесторів у модернізації виробничої та ресурсної бази. У таблиці 4 наведено обсяги капітальних інвестицій у сільське, лісове та рибне господарство України у порівнянні з загальнонаціональними показниками за 2020–2024 рр.

Таблиця 4

Капітальні інвестиції у сільське, лісове та рибне господарство України у 2020–2024 рр., тис. грн*

Галузь	2020	2021	2022	2023	2024
Усього по економіці	419 836,7	528 802,0	279 597 832	395 450 014	534 417 067
сільське, лісове та рибне господарство – всього	36 442,1	49 127,4	32 604 001	31 641 946	42 885 079
- сільське господарство, мисливство та пов’язані послуги	35 998,3	48 080,0	31 438 894	30 545 480	41 703 164
- лісове господарство та лісозаготівлі	416,6	1 000,1	1 131 154	1 069 408	1 157 144
- рибне господарство	27,2	47,3	33 953	27 058	24 771

*сформовано за даними Державної служби статистики України [20]

Як видно з таблиці 4, у 2022–2024 роках капітальні інвестиції в аграрний сектор України демонструють нестійку динаміку з ознаками часткового відновлення після воєнного спаду. У 2022 році інвестиції у сільське, лісове та

ISSN: 2786-9431

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

рибне господарство скоротилися до 32,6 млрд грн, але вже у 2024 році зросли до 42,8 млрд грн. Основна частка традиційно припадає на сільське господарство (понад 97%), тоді як інвестиції в лісове та рибне господарство залишаються незначними. Попри зростання загального інвестування у 2024 році до 534,4 млрд грн, аграрний сектор поки не досяг довоєнних темпів. Стримуючими чинниками залишаються воєнні ризики, логістичні обмеження та слабка державна підтримка. Це потребує активізації податкових стимулів, розвитку державно-приватного партнерства й механізмів страхування інвестицій.

У 2024 році інвестиційна привабливість України зросла, що підтверджується результатами дослідження «Індекс інвестиційної привабливості України», проведеного Європейською Бізнес Асоціацією. Інтегральний показник Індексу досяг 2,49 балів з 5 можливих, що є покращенням порівняно з 2,44 балами у 2023 році. Це свідчить про поступове відновлення довіри інвесторів, навіть попри триваючі бойові дії.

Значну роль у підтримці інвестиційної активності відіграє внутрішній бізнес та іноземні компанії, що вже працюють на українському ринку. Понад третина компаній - членів Європейської Бізнес Асоціації мали або мають інвестиційні проєкти в Україні у 2022–2024 роках, із середньою сумою інвестицій у межах 3–8 млн доларів. Крім того, за даними Національного банку України, за січень–вересень 2024 року чистий приплив прямих іноземних інвестицій досяг 2,96 млрд доларів, що перевищує показник за аналогічний період 2023 року (2,1 млрд доларів) [21].

Одним із прикладів сучасного агроінвестування є проєкт компанії «Астарта» зі створення заводу з виробництва соєвого протеїнового концентрату, який у 2025 році отримав $40 млн підтримки від IFC та уряду Нідерландів. Проєкт реалізується в межах ініціативи Ukraine Investment Framework і сприятиме зростанню експорту та створенню тисяч робочих місць. Загалом UIF передбачає гарантії на 7,8 млрд євро та додаткову технічну

ISSN: 2786-9431
Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

і фінансову допомогу на 1,5 млрд євро, що має забезпечити залучення до 40 млрд євро інвестицій [22].

У 2023 році обсяг прямих іноземних інвестицій в агросектор України склав $3,41 млрд. Державна агенція UkraineInvest підтримує інвесторів, зокрема у сфері агропереробки, пропонуючи до 30% компенсації капітальних витрат [23]. До переваг України належать її аграрний потенціал, стратегічне розташування та розвиток інноваційних рішень у сфері AgriTech [24].

З огляду на результати дослідження, доцільним є впровадження триєдиного підходу до підвищення конкурентного потенціалу агроформувань, який охоплює організаційно-економічні, фінансові та інституційні аспекти.

Таблиця 5

Комплекс заходів для посилення конкурентного потенціалу агроформувань*

Напрям	Ключові заходи
1. Організаційно-економічний	- інновації в обробітку ґрунту, логістиці, маркетингу; - формування аграрних кластерів; - впровадження цифрових технологій: ERP, супутниковий моніторинг, точне землеробство
2. Фінансовий	- пільгове кредитування з компенсацією ставок; - грантові програми на інновації та екологізацію; - субсидування: техніка, IT-рішення, органічне виробництво
3. Інституційний	- партнерства з міжнародними інвесторами та банками розвитку; - розвиток дорадчих служб; - участь у міжнародних проєктах сталого розвитку

*узагальнено на підставі [1-24]

Таким чином, запропонований підхід дозволяє сформувати цілісну систему стимулювання інвестиційної активності та підвищення конкурентоспроможності агроформувань на довгострокову перспективу.

Висновки. Конкурентний потенціал агроформувань є визначальним чинником формування привабливого інвестиційного середовища в аграрному секторі. Найбільшу роль у його структурі відіграють ресурсна, технологічна, управлінська та інноваційна складові. Їх розвиток вимагає підтримки з боку держави, міжнародних партнерів та аграрного бізнесу. Попри безпекові загрози, агросектор України демонструє адаптивність і зберігає інвестиційну

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

активність. Водночас нестача фінансування аграрної науки, кадровий дефіцит, низький рівень цифровізації та інституційна фрагментарність стримують потенціал сектору.

Для його розкриття доцільно реалізувати такі кроки: запровадити програму «АгроІнвест+» з компенсацією витрат на інновації, цифровізацію та модернізацію виробництва; створити гарантійний фонд для кредитного страхування агроформувань, особливо в регіонах, постраждалих від війни; організувати регіональні центри підтримки при аграрних університетах для консультування, проєктного супроводу та участі у міжнародних програмах; збільшити фінансування аграрних досліджень, зокрема в напрямках кліматичної адаптації, біотехнологій та «зеленої» трансформації.

Список використаних джерел

1. Романчик Т. В., Павленко Є. В. Конкурентний потенціал підприємства: сутність поняття // *Е-економіка*. 2017. № 1. С. 136–140. URL: http://e-conomics.hpi.kh.ua/index.php/e-conomics/article/view/39/32 (дата звернення: 09.04.2025).

2. Якименко-Терещенко Н. В., Ніколаєш Я. Р. Сутність та принципи розвитку конкурентного потенціалу економічної системи // *Економіка та держава*. 2018. № 2. С. 32–35.

3. Dovychenko S. M., Makhsma M. B. Monitoring the activities of industrial enterprises in the context of innovation-driven development of Ukraine // *Science and Innovation*. 2022. Vol. 18, No. 5. P. 16–25. DOI: https://doi.org/10.15407/scine18.05.016

4. Savitska S., Fugelo P. Economic evaluation of investment activity of agricultural enterprises in the Ukraine // *Proceedings of the 2018 International Scientific Conference – Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy*. Warsaw: Warsaw University of Life Sciences, 2018. No. 1. P. 303–308. DOI: https://doi.org/10.22630/ESARE.2018.1.42

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

5. Davydenko N., Skrypnyk H., Titenko Z. Investment attractiveness of agricultural enterprises // *Economic Science for Rural Development* 2019. Latvia: Latvia University of Life Sciences and Technologies, 2019. Vol. 52. P. 242–247. DOI: https://doi.org/10.22616/ESRD.2019.128

6. Кропивко М., Руденко М., Кравченко О. Оцінка інвестиційних проєктів цифровізації в сільськогосподарських підприємствах // *Фінансова та кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. № 4 (35). С. 212–219. DOI: https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i35.221969

7. Zaburanna L., Lutska T. Assessment of management effectiveness of innovation and investment activity of enterprises // *Marketing and Management of Innovations*. 2017. No. 4. P. 162–175. DOI: https://doi.org/10.21272/mmi.2017.4-14

8. Vinichenko I., Shutko T. The matrix model for assessing the investment attractiveness of agricultural enterprises // *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 5, No. 3. P. 9–16. DOI: https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-3-9-16

9. Malysh I. A., Bukhalo E. V., Prozorova N. V., Bilokin O. P. Studying the factors that influence the innovation and investment development of agricultural enterprises by the expert survey method // *Science and Innovation*. 2022. Vol. 18, No. 3. P. 74–86. DOI: https://doi.org/10.15407/scine18.03.074

10. Гриценко Л., Захаркін О., Дехтяр Н., Шамкало К. Оцінка інвестиційної привабливості України // *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice.* 2021. Т. 3 (38). С. 379–389. DOI: https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237470

11. Kantsedal N., Chernenko K., Dugar T., Leha O., Yaloveha L., Priydak T. Impact of Russia's invasion of Ukraine on world finance // *European Political Science*. 2023. Vol. 41. P. 662–677. DOI: https://doi.org/10.46398/cuestpol.4178.45

12. Kantsedal N., Leha O. Informative role of accounting in effectiveness of agrarian enterprises' investment strategy // *Agrosvit.* 2021. No. 11. P. 11–20. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

13. Косенко А. В., Касич А. О., Лега О. В., Ареф'єва О. В. Вплив управлінських та вартісно-цінових детермінант інтелектуальної власності на конкурентоспроможність підприємства // *Вісник НТУ «ХПІ». Економічні науки.* 2023. № 3. С. 86–92. DOI: https://doi.org/10.20998/2519-4461.2023.3.86

14. Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Лега О. В., Мисник Т. Г., Зоря С. П. Розвиток цифрової компетентності як умова забезпечення конкурентоспроможності майбутніх економістів // *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 73, № 5. С. 28–47. DOI: https://doi.org/10.33407/itlt.v73i5.3035

15. Синиченко А. В., Гуцуляк Н. П. Вплив структурованої моделі потенціалу підприємства на оцінку його конкурентоспроможності // *Економіка і організація управління*. 2020. № 1(37). С. 112–119. DOI: https://doi.org/10.31558/2307-2318.2020.1.11

16. Савченко М. В., Кичигін А. М. Концептуальні засади управління конкурентоспроможним потенціалом підприємств // *Актуальні проблеми економіки.* 2024. № 2(272). С. 6–18.

17. Чешук В. О., Полінкевич О. М. Значення конкурентоспроможного потенціалу підприємства в новій економіці // *Наукові праці Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. 2017. С. 129–131. URL: http://eprints.kname.edu.ua/45326/ (дата звернення: 09.04.2025).

18. Калініченко О. І. Сутність поняття «конкурентоспроможність підприємств» відносно діяльності підприємств залізничного транспорту // *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. № 36. С. 149–152.

19. Галькевич М. В. Теоретико-методичне обґрунтування структурування потенціалу конкурентоспроможності підприємства // *Ефективна економіка*. 2017. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5720 (дата звернення: 09.04.2025).

20. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 09.04.2025).

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

21. Шабельніков А. Інвестиційний клімат в Україні: виклики та перспективи 2025 року // *Юридична газета*. 2025. 29 січня. URL: https://unba.org.ua/publications/9914-investicijnij-klimat-v-ukraini-vikliki-ta-perspektivi-2025-roku.html (дата звернення: 09.04.2025).

22. IFC, EU, and the Netherlands Back Ukraine's Astarta to Boost Jobs, Agriculture, and the Economy. URL: https://www.ifc.org/en/pressroom/2025/ifc-eu-and-the-netherlands-back-ukraine-s-astarta-to-boost-jobs-agriculture-and-th (дата звернення: 09.04.2025).

23. Ukraine: An attractive destination for agribusiness investment. URL: https://ukraineinvest.gov.ua/en/news/ukraine-an-attractive-destination-for-agribusiness-investment (дата звернення: 09.04.2025).

24. Верстюк І. Вартість української землі зростає через високий попит і зацікавленість інвесторів // *Hromadske*. URL: https://hromadske.ua/en/economy/238269-cost-of-ukrainian-land-increases-amid-high-demand-and-investment-interest (дата звернення: 09.04.2025).

25. AgriTech у 2025 році: як розвиваються агротехнології в Україні та світі. URL: https://mezha.media/articles/yak-rozvivayetsya-rinok-agritech-v-ukrajini-ta-sviti-300226/ (дата звернення: 09.04.2025).

 ISSN: 2786-9431

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license